

# **Türkiye Cumhuriyeti ile Japonya Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun**

*(Resmî Gazete ile yayımı : 21.11.1992 Sayı : 21412)*

**Kanun No.**  
**3844**

**Kabul Tarihi**  
**19.11.1992**

**MADDE 1.** — 12 Şubat 1992 tarihinde Ankara’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti ile Japonya Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

**MADDE 2.** — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

**MADDE 3.** — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

## **TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE JAPONYA ARASINDA**

### **YATIRIMLARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASINA İLİŞKİN ANLAŞMA**

Türkiye Cumhuriyeti ve Japonya,

İki ülke arasındaki ekonomik işbirliğini kuvvetlendirmeye istekli olarak,

Herbir ülkenin sınırları dahilinde, diğer ülkenin vatandaş ve şirketlerinin yatırımlarının ve buna bağlı faaliyetlerinin korunması için uygun muamele yapılmasını sağlayacak uygun koşulların yaratılmasına niyet ederek ve

Yatırımların teşviki ve korunması her iki ülkenin ekonomilerinin yararına, sermaye ve teknoloji akımını harekete geçireceğini kabul ederek, aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır;

#### **MADDE 1**

İşbu Anlaşmada;

(1) “Yatırımlar” terimi, aşağıda belirtilenler dahil olmak üzere, her türlü mal varlığını kapsar :

(e) Hisse ve bir şirkete katılımın diğer şekilleri;

(b) Yatırımla ilgili ekonomik bir değeri bulunan ve sözleşme konusu işten kaynaklanan hak ve para alacağı;

(c) Taşınır ve taşınmaz mallarla ilgili haklar;

(d) Buluş patentleri, ticarî markalar, ticarî isimler, ticarî etiketler, diğer endüstriyel mallar ve know-how ile ilgili haklar ve;

(e) Tabii kaynakların çıkartılması ve kullanılmasını da içeren haklar.

(2) “Hâsılatlar” terimi özellikle, kâr, faiz, sermaye kazancı, temettü, royalti ve ücretler olmak üzere bir yatırımdan elde edilen meblağları ifade eder.

(3) “Vatandaşlar” terimi, bir Âkit Tarafa bağlı olarak, o Âkit Tarafın vatandaşlığına sahip olan gerçek kişileri ifade eder.

(4) “Şirketler” terimi, sınırlı sorumlu olsun veya olmasın ve parasal kâr olsun veya olmasın, kurumları, şirketleri, iş ortaklıklarını ve diğer varlıkları ifade eder. Bir Âkit Tarafın yürürlükteki kanunlarına ve mevzuatına uygun olarak kurulmuş ve merkezi bu ülkenin sınırları içinde bulunan şirketler sözkonusu Âkit Tarafın şirketi sayılacaktır.

#### MADDE 2

1. Herbir Âkit Taraf, yürürlükteki kanun ve yönetmeliklerince sağlanan yetkilere bağlı kalarak, diğer Âkit Tarafın vatandaş ve şirketlerinin kendi ülkesinde yapacağı yatırımları teşvik edecek uygun koşullar sağlayacak ve aynı yetkiler ışığında sözkonusu yatırımlara izin vereceklerdir.

2. Âkit Taraflardan herhangi birinin vatandaş ve şirketleri, diğer Âkit Tarafın ülkesinde yapacağı yatırımların kabulü ile ilgili hususlarda, bir üçüncü ülkenin vatandaş ve şirketlerine uygulanan muameleden daha az elverişli muameleye tabi tutulmayacaklardır.

#### MADDE 3

1. Âkit Taraflardan herhangi birinin vatandaş ve şirketleri diğer Âkit Tarafın ülkesindeki yatırımlar, hâsılatlar ve yatırımlara bağlı faaliyetlere ilişkin konularda, bir üçüncü ülkenin vatandaş ve şirketlerine uygulanan muameleden daha az elverişli muameleye tabi tutulmayacaklardır.

2. Âkit Taraflardan herhangi birinin vatandaş ve şirketleri, diğer Âkit Tarafın ülkesindeki yatırımlar, hâsılatlar ve yatırımlara bağlı faaliyetlere ilişkin konularda ikinci Âkit Tarafın vatandaş ve şirketlerine uygulanan muameleden daha az elverişli muameleye tabi tutulmayacaklardır.

3. Bu maddenin 1 ve 2 nci paragraflarında sözü geçen “Yatırımlara Bağlı Faaliyetler” terimi aşağıdakileri kapsamaktadır.

(a) Şube, acenta, büro, fabrika ve işin yapılmasına elverişli diğer kuruluşların idame ettirilmesi,

(b) Kurmuş oldukları veya almış oldukları firmaların kontrolü ve yönetimi,

(c) Muhasebeci, teknik uzmanlar, yönetici personel, avukatlar, vekiller ve diğer uzmanların istihdamı ve

(d) Kontratların yapılması ve işlemesi.

4. Bu maddenin 1 ve 2 nci paragraflarının hükümleri, herhangi bir Âkit Tarafı, diğer Âkit Tarafın vatandaş ve şirketlerine, bir üçüncü ülkeyle olan mütekabiliyet esasına dayanan veya çifte vergilendirmeyi veya malî kaçakçılığı önleyen anlaşmalar nedeniyle özel vergi avantajlarının uygulanmasından yararlandırılması şeklinde yorumlanmayacaktır.

5. Bu maddenin 2 nci paragrafındaki hükümlere rağmen Âkit Taraflardan herhangi biri, yabancı vatandaş ve şirketlerin ülkesindeki faaliyetleri ile ilgili olarak özel formaliteler koyabilir, ancak bu formalitelerin sözkonusu paragrafta açıklanan hakları ihlal etmemesi gerekmektedir.

#### MADDE 4

Herhangi bir Âkit Tarafın vatandaş ve şirketleri, diğer Âkit Tarafın ülkesinde, her derecede, haklarını korumak ve takip etmek için adli mahkemelere, idari mahkemelere ve yargı yetkisi

olan her düzeydeki kuruluşlara müracaatı hususunda ikinci Âkit Taraf vatandaşı ve şirketlerine uygulanandan ve üçüncü bir ülkeye uygulanandan daha az elverişli muameleye tabi olmayacaktır.

#### MADDE 5

1. Herhangi bir Âkit Tarafın vatandaşı ve şirketlerinin yatırım ve hâsılatları, diğer Âkit Tarafın ülkesinde sürekli korunmaya ve en fazlasıyla güvenliğe sahip olacaklardır.

2. Herhangi bir Âkit Tarafın vatandaşı ve şirketlerinin yatırım ve hâsılatları, diğer Âkit Tarafın ülkesinde, kamusal bir amaçla ve uygun kanunî işlemler çerçevesinde, ayırım yapılmadan ve gecikmesiz, yeterli ve etkin tazminat karşılığında yapılmadığı sürece devletleştirilmeyecek ve millileştirilmeyecek veya bunlara eşit etkisi olan önlemlere maruz bırakılmayacaktır.

3. Bu maddenin 2 nci paragrafındaki hükümlerde bahsi geçen tazminat, kamulaştırmanın, millileştirmenin veya bunlara eşit etkisi olan önlemlerin başladığı veya ilan edildiği tarihten hangisi daha önce gerçekleşirse, yatırımın ve hâsılatlarının bu tarihteki normal piyasa değerine tekabül edecektir, ancak sonuçta gerçekleşen el koymayla ilgili beklentiler nedeniyle piyasa değerinde meydana gelen düşmeler dikkate alınmayacaktır. Bu tür tazminat gecikmeksizin ödenecek ve ödeme zamanına kadar geçen süreyi gözönüne alan uygun bir faizi de kapsayacaktır. Sözkonusu tazminat nakte çevrilebilecek ve serbestçe transfer edilebilecek ve eğer tazminat, kamulaştırmanın, millileştirmenin veya bunlara benzer etkisi olan önlemlerin gerçekleştiği tarihte ödenmiş olsaydı vatandaşı ve şirketlerin bulunacakları durumdan daha az elverişli bir durumda olmalarını önleyecek bir şekilde ödenecektir.

4. Herhangi bir Âkit Tarafın vatandaşı ve şirketleri, bu maddenin 1-3 paragrafları hükümlerinde öngörülen şartlar gereğince, diğer Âkit Tarafın ülkesinde, bu Âkit Tarafın vatandaşı ve şirketlerinden veya üçüncü bir ülkenin vatandaşı ve şirketlerinden daha az elverişli muameleye tabi olmayacaklardır.

#### MADDE 6

Bir Âkit Tarafın ülkesinde savaş hali veya olağanüstü hal nedeniyle zarara uğrayan diğer Âkit Tarafın yatırımları, hâsılatları ve yatırımlarıyla ilgili faaliyetlerine, savaş çıkması veya olağanüstü hal nedeniyle tedbir alan birinci Âkit Tarafın vatandaşı ve şirketleri ya da üçüncü bir ülkenin vatandaşı ve şirketlerinden daha az elverişli muamele uygulanmayacaktır. Bu maddeye göre ödemeler yapılması halinde, bu ödemeler nakte çevrilebilir ve serbestçe transfer edilebilir olacaktır.

#### MADDE 7

Herhangi bir Âkit Tarafın garantörü, diğer bir Âkit Tarafın vatandaşı veya şirketine, bu ülkede yürürlükte olan kanunlara ve yönetmeliklere uygun garanti kapsamında sözkonusu Âkit Tarafın yatırımları ve hâsılatlarıyla ilgili olarak ödeme yaparsa, ikinci Âkit Taraf, ilk Âkit Tarafın vatandaşı veya şirketinin yatırım veya hâsılatları için yapılan böyle bir ödemeyle ilgili hak veya alacaklarını garantöre devredebileceğini ve ilk Âkit Tarafın garantörünün hak ve alacaklarının bu şekilde devredilmesi nedeniyle halefiyetine, madde 5'in 2-4 paragrafları, madde 6 ve madde 8'in hükümleri, tüm değişiklikleri ile birlikte sözkonusu maddeler kapsamında yaklaşık olarak uygulanacaktır.

MADDE 8

1. Herhangi bir Âkit Tarafın vatandaşları ve şirketlerinin diğer Âkit Tarafın ülkesine ve ya bu ülke dışına yapacakları yatırımla ilgili transfer serbestisi bu Âkit Tarafca, aşağıdakilerin transferi de dahil olmak üzere garanti edilecektir;

- (1) Hâsılatlar,
- (2) Borç geri ödemeleri,
- (3) Satışlardan elde edilen gelirler,
- (4) Yatırımın kısmen veya tamamen tasfiye değeri,
- (5) Madde 5'e uygun olarak ödenecek tazminat,
- (6) Madde 6'da öngörülen şartlara uygun olarak yapılacak ödemeler.

2. Olağanüstü finansal veya ekonomik hallerde, herhangi bir Âkit Taraf, bu maddenin 1. paragrafının şartlarına karşı olmaksızın, kendi kanunları ve yönetmelikleri çerçevesinde, Uluslararası Para Fonu Anlaşma maddelerine uyan bir Taraf ise, bu Anlaşma maddelerine uygun olarak kambiyo kısıtlamaları uygulayabilir.

MADDE 9

İşbu Anlaşma, aynı zamanda bir Âkit Tarafın sınırları içinde diğer Âkit Tarafın vatandaşları ve şirketleri tarafından ilgili Âkit Tarafın kanunlarına ve yönetmeliklerine uygun olarak bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden önce yapılmış olan yatırımlar ve hâsılatlar için de geçerli olacaktır.

MADDE 10

İşbu Anlaşmada öngörülen şartlar iki Âkit Taraf arasında diplomatik ve konsolosluk ilişkilerinin olup olmamasına bağlı kalmaksızın geçerli olacaktır.

MADDE 11

1. Herhangi bir Âkit Taraf ile diğer Âkit Tarafın vatandaşı ya da şirketi arasında ilk Âkit Taraf ülkesinde yatırımlar nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklar, uyuşmazlığın tarafları arasında mümkün olduğunca dostane bir şekilde, görüşmeler yoluyla çözümlenmeye çalışılacaktır. Bu, herhangi bir Âkit Taraf vatandaşının ya da şirketinin diğer Âkit Taraf ülkesinde idarî ya da adlî çözüm aramayacağı anlamına gelmeyecektir. Bir Âkit Tarafın vatandaşı ya da şirketinin yatırımları nedeniyle doğan bir hukukî uyuşmazlığın görüşmeler yoluyla çözümlenememesi durumunda, sözkonusu vatandaş ya da şirket istediği takdirde ve her iki Âkit Tarafın da Washington'da imzalanan 18 Mart 1965 tarihli "Devletler ile diğer Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırımla İlgili Uyuşmazlıkların Çözümü Anlaşması"na taraf olmaları şartıyla, diğer Âkit Taraf, uyuşmazlığın mezkûr Anlaşma hükümleri çerçevesinde uzlaşma veya tahkime götürülmesini kabul edecektir. Mezkûr Anlaşma hükümlerine uygun olarak uzlaşma ya da tahkime gönderilen uyuşmazlığın tarafları, Anlaşmanın 61. Maddesi uyarınca uzlaşma ya da tahkim işlemlerinin masraflarını karşılayacaklardır.

2. Herhangi bir Âkit Taraf vatandaşı ya da şirketinin yaptığı bir yatırımdan doğan uyuşmazlıkla ilgili olarak diğer Âkit Taraf ülkesinde idarî ya da adlî çözüm için başvurulduğu takdirde, uyuşmazlık bu Maddenin 1. paragrafı hükümlerinde atıfta bulunulan tahkime götürülmeyecektir.

3. Herhangi bir Âkit Taraf şirketinin yatırımdan doğan hukukî bir uyuşmazlığı, bu şirketin Âkit Tarafın uyuşmazlığın uzlaşma ya da tahkime götürülmesini istediği tarihte diğer Âkit Tarafın vatandaşları ya da şirketlerince kontrol ediliyor olması durumunda ilk Âkit Tarafın mezkûr şirketi bu Madde hükümleri gereği Âkit Taraf şirketi olarak kabul edilecektir.

MADDE 12

1. Herhangi bir Âkit Taraf vatandaşı ya da şirketinin kayda değer bir hissesinin bulunduğu herhangi bir üçüncü devlet şirketine, diğer Âkit Taraf ülkesinde, bu diğer Âkit Taraf ile mezkur üçüncü devlet arasındaki yatırım ve yatırımların korunması konusundaki uluslararası anlaşmanın bu üçüncü devlet şirketlerine uygulanabilir olması durumu haricinde,

(1) 2. madde'nin, 2. paragrafında öngörölmüş olan koşullara istinaden, herhangi bir üçüncü ülkenin vatandaşları ve şirketlerine uygulanan önemli çıkarlardan daha az elverişli işlem uygulanmayacaktır,

(2) 3. madde, 5. madde'nin 1. ve 3. paragrafları dahil, madde 6 ve madde 9'da öngörölen koşullarla ilgili olarak, herhangi bir üçüncü ülke vatandaşlarına ve şirketlerine sağlanmış olan önemli çıkarlardan daha az elverişli işlem uygulanmayacaktır.

2. Bu maddenin 1. paragrafında kullanılan "önemli çıkarlar" terimi, firmanın kontrolü ve karar verme etkisi üzerinde hak tanıyan çıkarlar ile ilgilidir. Her iki Âkit Tarafın vatandaşlarının veya şirketlerinin çıkarlarının önemli çıkarlar olup olmadığı, Âkit Taraflar arasında, her vakada, konsültasyon ile karara bağlanacaktır.

MADDE 13

1. Âkit Taraflar, bu Anlaşmanın uygulanmasını etkileyecek herhangi bir durumda, bir Âkit Taraf diğer Âkit Tarafa hassasiyetle yaklaşacak ve görüşme için gerekli imkân taraflarca sağlanacaktır.

2. Bu Anlaşmanın, yorumu veya uygulanması ile ilgili olarak çıkabilecek bir anlaşmazlık, diplomatik yollarla düzeltilemezse konu bir karara bağlanmak üzere Tahkim Kuruluna götürülecektir. Tahkim Kurulu 3 üyeden oluşacaktır, bir Âkit Tarafın diğer Âkit Tarafa Tahkim Kuruluna gidilmesini isteyen bir yazısını iletmesinden sonraki 30 gün içinde her iki Âkit Taraf 1'er üye görevlendirecektir, üçüncü üye ise Kurul Başkanı olarak iki üye tarafından onaylanarak ve iki tarafın vatandaşı olmaması şartı ile, diğer bir 30 gün içinde seçilecektir.

3. Şayet, bu maddenin 2. paragrafında sözü geçen koşullar içinde, üçüncü üye için, taraflarca seçilen üyeler arasında anlaşma sağlanamaz ise, Âkit Taraflar Uluslararası Adalet Divanı Başkanından, iki ülkenin de vatandaşı olmayan bir üyeyi seçmesini talep ederler.

4. Tahkim Kurulu uygun bir süre içinde oy çoğunluğu ile karara varacaktır. Varılan kararlar kesin ve bağlayıcı olacaktır.

5. Her iki Âkit Taraf, Tahkim Kurulunda üyelik ve uygulamada, kendi ülkesinin masraflarını kendileri karşılayacaklardır. Tahkim Kurulu Başkanının görevleri nedeniyle doğacak masraflar ve geriye kalan diğer masraflar iki Âkit Taraf arasında eşit olarak paylaşılacaktır.

MADDE 14

Herbir Âkit Taraf, kendi ülkesine girmek ve yatırım yapmak ve bununla ilgili iş faaliyetlerini devam ettirmek üzere kalmak isteyen diğer Âkit Tarafın vatandaşlarının giriş, geçici ikamet ve ikametle ilgili başvurlarını, kendi kanun ve yönetmeliklerine uygun olarak, anlayışla ve özenle değerlendirecektir.

MADDE 15

1. İşbu Anlaşmada, hiçbirşey, telif hakkı konusunda bir hak bahşetmek veya bir yükümlülük vermek olarak yorumlanmayacaktır.

3844

19.11.1992

2. İşbu Anlaşmada, hiçbirşey, 20 Mart 1883 tarihli Sınai Mülkiyet Haklarının Korunmasına ilişkin Paris Antlaşması hükümleri uyarınca Tarafın diğer bir Âkit Tarafa karşı üstlendiği yükümlülükleri ya da sonraki değişiklikleri ihlal edecek şekilde yorumlanmayacaktır.

#### MADDE 16

1. İşbu Anlaşma, onaylanarak, onay belgeleri mümkün olan en kısa zamanda Tokyo'da teati edilecektir.

2. İşbu Anlaşma onay belgelerinin teatisinden sonraki 30. günde geçerlilik kazanacaktır. Bu Anlaşma 10 yıl süreyle geçerli olacak ve bu maddenin 3. paragrafında öngörülen şekilde sona erdirilmedikçe yürürlükte kalacaktır.

3. Her iki Âkit Taraftan biri, diğer tarafa yazılı olarak 1 yıl öncesinden haber vermek şartıyla bu Anlaşmayı ilk on yılın sonunda veya daha sonraki herhangi bir zamanda sona erdirebilir.

4. İşbu Anlaşmanın sona erme tarihinden önce yapılan yatırımlar ve elde edilen hâsılatlar için, 1. madde'den 15. maddeye kadar olan hükümler, uygulamalar, Anlaşmanın sona eriş tarihinden sonraki 15 yıllık ek bir süre için geçerli olacaktır.

İşbu Anlaşma, ilgili Hükümetler tarafından tam olarak yetkilendirilmiş ve aşağıda imzaları bulunan temsilciler huzurunda imzalanmıştır.

İngilizce dilinde, ikişer metin halinde Ankara'da 12 Şubat 1992 tarihinde aktedilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti  
Hükümeti Adına

Japonya Adına

#### P R O T O K O L

Türkiye Cumhuriyeti ile Japonya arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına ilişkin Anlaşmanın (bundan böyle "Anlaşma" olarak anılacaktır), imzalanması esnasında taraflar, Anlaşmanın ayrılmaz parçasını oluşturacak olan aşağıdaki hükümler üzerinde mutabakata varmışlardır :

Anlaşmanın üçüncü madde, ikinci paragraf hükümleriyle bağlı olmaksızın, Âkit Taraflardan herhangi birinin, diğer Âkit Tarafın vatandaşları veya şirketleri ile münasebetlerinde uyguladığı muamele, aşağıdaki konularla ilgili olarak üçüncü bir ülke vatandaşları veya şirketlerinin göreceği muameleden daha az elverişli olmayacak şekilde sınırlanabilir.

a) Âkit Taraflardan herhangi birinin millî sicilinde hava taşıtı tescil koşulları ile bu tür kayıtlarla ilgili olarak ortaya çıkabilecek meseleler ve gemi tabiyeti, gemi iktisabı veya gemi ile ilgili herhangi bir konu;

b) Taşınmaz malın kazanılması ile ilgili tüm meseleler;

c) Halihazırda kurulmuş olan bankaların ilave şubelerinin kurulması ile ilgili tüm meseleler.

Kendi hükümetleri tarafından yeterli yetki verilmiş, tarafların huzurunda işbu protokol imzalanmıştır.

12 Şubat 1992 tarihinde, Ankara'da iki nüsha olarak İngilizce hazırlanmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Adına :

Japonya Adına :

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR  
Türkiye Büyük Millet Meclisi

Cilt	Birleşim	Sayfa
9	63	36
18	8	42
21	29	176:183,192,203:207

I - Gerekçeli 171 S. Sayılı Basmayazı Türkiye Büyük Millet Meclisinin 29 uncu Birleşim tutanağına bağlıdır.

II - Bu Kanunu; Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dışişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları görüşmüştür.

III - Esas No. : 1/382